

ЩО МАЄ ЗНАТИ ІНОФОН, ЯКИЙ ВИВЧАЄ РОСІЙСЬКИЙ ДІЄПРИСЛІВНИК

Нагайцева Н.І.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків*

Дієприслівник – це специфічне віддієслівне утворення, що має також властивості прислівника. Від дієслова дієприслівник запозичив спільне з ним лексичне значення, морфологічні властивості – вид і активний стан; синтаксичні властивості – здатність керування тією ж самою відмінковою формою і сполучуваність з тими ж прислівниками, що і мотивуюче дієслово. Прислівниковою ж властивістю дієприслівника є відсутність словозміни і функціонування у реченні як атрибут дієслова-предикату.

Інофону необхідно засвоїти наступне.

1. Дієприслівник – це «другий предикат», тобто висловлює додаткову до головної дію одного й того ж суб'єкту.

2. Утворення дієприслівників від дієслів є нерегулярним, тому необхідно знати, від яких дієслів вони не утворюються.

3. Обов'язковими є і знання про вплив видо-часових дієслівних факторів на значення дієприслівників: від дієслів недоконаного виду утворюються дієприслівники теперішнього часу, а від дієслів доконаного виду – минулого часу. У самому ж реченні основне дієслово у формі минулого часу вказує на дієприслівник, що позначає причину, а дієслово в формі майбутнього часу – умову. Не слід забувати й про видовий вплив на одночасність/послідовність дій першого і «другого» предикатів у одному реченні.

4. Дієприслівник із залежними словами утворює дієприслівниковий зворот, здатний трансформуватися у повноцінну предикативну одиницю – підрядне речення з певним обставинним значенням.

5. Для студентів гуманітарного профілю важливими є знання про застарілі і оказіональні дієприкметники, що є частотними у мові художньої літератури.

На кафедрі гуманітарних наук факультету міжнародної освіти НТУ «ХПІ» створено навчальний посібник «Дієприслівник» [1], що акцентує увагу на вищезазначених моментах.

Література:

1. Нагайцева Н. И. Деепричастие: учеб. пособие по русскому языку для иностранных студентов / Н. И. Нагайцева. – Харьков : НТУ "ХПИ", 2019. – 124 с.